

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 247/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. júna 2012 predbežne prerokoval sťažnosť O., V., zastúpeného advokátom Mgr. F. R., B., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 45 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a záverečným stanoviskom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 292/2011-3.4/ml zo 7. februára 2012, ktorým posudzovalo vplyv navrhovanej činnosti „*Diaľnica D4, úsek Ivanka, úsek sever – Záhorská Bystrica*“ na životné prostredie, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť O. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. apríla 2012 doručená sťažnosť O. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 45 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom a záverečným stanoviskom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) č. 292/2011-3.4/ml zo 7. februára 2012,

ktorým posudzovalo vplyv navrhovanej činnosti „*Diaľnica D4, úsek Ivanka, úsek sever – Záhorská Bystrica*“ na životné prostredie (ďalej aj „záverečné stanovisko“).

2. Z obsahu sťažovateľom podanej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že ministerstvo vykonalo na podklade návrhu N., a. s., B., posúdenie navrhovanej činnosti „*Diaľnica D4, úsek Ivanka, úsek sever – Záhorská Bystrica*“ na životné prostredie. Svojím záverečným stanoviskom vydaným podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odobrilo realizáciu predmetnej navrhovanej činnosti. Sťažovateľ pri záverečnom stanovisku vystupoval v postavení zainteresovanej verejnosti, pričom nesúhlasil so záverečným stanoviskom, čo bol aj dôvod podania ústavnej sťažnosti na ústavnom súde.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti poukázal na to, že vláda Slovenskej republiky rozhodla uzneseniami č. 162/2001 z 21. februára 2001 a č. 406/2010 z 9. júna 2010 o koncepcii výstavby diaľnic a rýchlостných ciest na území Slovenskej republiky. Tieto uznesenia majú povahu strategických dokumentov a sú základným legislatívnym východiskom pre realizáciu konkrétnych úsekov diaľnic a rýchlостných ciest na území Slovenskej republiky. Súčasťou tejto vládou schválenej koncepcie rozvoja cestnej infraštruktúry na území Slovenskej republiky bola aj výstavba diaľničného úseku D4 v časti „*štátna hranica Rakúsko/SR – Bratislava (Jarovce) – križovatka s D2 s celkovou dĺžkou 3 km (s možným pokračovaním v ďalekom výhlade v trase nultého okruhu Bratislavy)*“. Sťažovateľ videl porušenie označených základných práv v tom, že ministerstvo napadnutým záverečným stanoviskom odobrilo pokračovanie výstavby úseku diaľnice D4 v celej jej trase nultého okruhu Bratislavy, a to bez ohľadu na skutočnosť, že celkové pokračovanie diaľnice D4 v podobe nultého okruhu nebolo zahrnuté v strategickej koncepcii rozvoja cestnej siete na území Slovenskej republiky („*V súlade s článkom 2 ods. 2 Ústavy... a § 22 zákona č. 24/2006 bolo ministerstvo povinné vôbec nezačať posudzovanie predpokladaných vplyvov predmetného diaľničného úseku na životné prostredie v rámci procesu EIA a vrátiť predložený zámer navrhovanej činnosti navrhovateľovi, keďže navrhovaná činnosť (predmetný diaľničný úsek) nebol spôsobilým predmetom posudzovania v rámci procesu EIA pre neexistenciu obligatórneho dokumentu, v ktorom by bol predmetný diaľničný úsek*

zahrnutý. Zákon č. 24/2006 nebol zo strany ministerstva... vykladaný a aplikovaný ústavne konformným spôsobom, ale... ústavne neudržateľným spôsobom.“). V dôsledku tohto postupu ministerstva „... bola zmarená... možnosť sťažovateľa efektívne uplatňovať svoje práva priznané zákonom č. 24/2006 nielen v rámci procesu EIA, v ktorom sa posudzoval predmetný diaľničný úsek, ale aj v rámci procesu SEA vo vzťahu k strategickému dokumentu, ktorého súčasťou bude predmetný diaľničný úsek, čím prišlo aj k hrubému zmareniu možnosti sťažovateľa účinne uplatňovať základné právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia v oboch týchto konaniach prostredníctvom výkonu týchto práv...“. Na podporu svojho stanoviska sťažovateľ v podanej sťažnosti predostrel rozsiahlu právnu argumentáciu a detailne popísal skutkový stav veci.

4. Na základe už uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 odsek 1 Ústavy... a základné právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia a o príčinách a následkoch tohto stavu podľa článku 45 Ústavy... postupom ministerstva... vo veci posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti: diaľnica D4, úsek Ivanka, sever-Záhorská Bystrica porušené boli.

2. Záverečné stanovisko Ministerstva... č. 292/2011-3.4/ml sa zrušuje.

3. Ministerstvo... je povinné nahradiť sťažovateľovi trovy konania...“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

7. Ústavná a zákonná úprava konštituuje sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ako osobitný ústavný prostriedok ochrany základných práv a slobôd fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorý nemožno zamieňať alebo ním nahrádzať predovšetkým konanie pred (k tomu príslušným, pozn.) orgánom verejnej moci (napr. všeobecným súdom), resp. riadne či mimoriadne opravné prostriedky (v občianskom súdnom konaní, trestnom konaní a správnom konaní).

8. V súlade so stabilnou judikatúrou ústavného súdu zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio, inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásady uvedenej predovšetkým v čl. 127 ods. 1 ústavy a zopakovanej v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, I. ÚS 48/2010). Až v prípade, že nie je

dosiahnutá náprava v systéme všeobecného súdnictva, môže sa uplatniť ochrana poskytovaná ústavným súdom, avšak iba v rozsahu limitovanom aspektom ústavnosti.

9. Iba za predpokladu, že sťažovateľ využil všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej ochrany svojho základného práva a nebol s ich uplatnením úspešný, môže predložiť – s použitím sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy – namietané porušenie tohto základného práva ústavnému súdu. K tomu treba dodať, že sťažovateľ nemá podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľom ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí [čl. 142 ods. 1 ústavy a § 1 a § 7 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP)].

10. Ústavný súd nie je oprávnený ani povinný poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (m. m. I. ÚS 85/97, II. ÚS 35/02, II. ÚS 78/02). Ak existuje taký všeobecný súd, ktorý v súlade so všeobecnou právomocou podľa čl. 142 ods. 1 ústavy má aj zákonom vymedzenú právomoc konať o ochrane konkrétneho základného práva alebo slobody, ústavný súd nie je zásadne oprávnený prijať sťažnosť na ďalšie konanie. Prijatiu takej sťažnosti bráni princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 54/02).

11. Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Podľa § 7 ods. 2 OSP v občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

12. Inými procesnými prostriedkami, ktoré zákon poskytuje fyzickým osobám a právnickým osobám na ochranu ich práv, sú okrem riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov bezpochyby aj tie, s uplatnením ktorých je spojené začatie súdneho konania (alebo tiež iného zákonom upraveného konania) vrátane žaloby podľa V. hlavy piatej časti OSP (Konanie o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy), na základe ktorých sa začína konanie pred všeobecným súdom.

13. Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť. Podľa § 244 ods. 5 OSP súdy v správnom súdnictve konajú o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy... Podľa § 250v OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

14. Z citovaných právnych noriem vyplýva, že vo vzťahu k namietanému postupu ministerstva ako orgánu verejnej správy je na základe skutočností namietaných sťažovateľom v podanej sťažnosti oprávnený rozhodnúť v rámci správneho súdnictva všeobecný súd. Inými slovami, ak na základe sťažovateľom predostretej argumentácie v podanej sťažnosti je v správnom súdnictve možná a dostupná účinná právna ochrana ním označených práv, ktorých porušenie namieta, je vylúčená právomoc ústavného súdu na konanie v danej veci. Z uvedených dôvodov bolo preto potrebné sťažnosť sťažovateľa odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

15. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľa už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júna 2012